

ԱՍԻԱԿԱՆ ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՎՈՂ

**ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ԵՎ ՋՐԱՀԵՌԱՑՄԱՆ
ՍԵԿՏՈՐԻ ԾՐԱԳԻՐ –
ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ**

Հանձնման ամսաթիվ - 27/12/2013

Հաստատման ամսաթիվ - 21/01/2014

Ենթաձրագիր VI

**ԳԵՂԱՐՔՈՆՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ
ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ
ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ**

L2860-ICB-1-06/2

**ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ
ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ ԳԱՎԱՌ ՔԱՂԱՔ ԵՎ
ԿԱՐՄԻՐԳՅՈՂ**

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

ԱՍԻԱԿԱՆ ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՎՈՂ

**ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ԵՎ ՋՐԱՀԵՌԱՑՄԱՆ
ՍԵԿՏՈՐԻ ԾՐԱԳԻՐ –
ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ**

Ենթաձրագիր VI **ԳԵՂԱՐՔՈՆՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ
ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ
ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ**

L2860-ICB-1-06/2 **ԳԱՎԱՌ ՔԱՂԱՔ ԵՎ ԿԱՐՄԻՐԳՅՈՂ**

Գիրք VI -3 **ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ**

ՀԳՇՆ ՍՊԸ տնօրեն

Վ. Հովասափյան

Բնապահպան

Ք. Սահակյան

Ենթածրագիր VI

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ
ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ
ԲԱՐԵԼԱՎՈՍ

L2860-ICB-1-06/2

ԳԱՎԱՌ ՔԱՂԱՔ ԵՎ ԿԱՐՄԻՐԳՅՈՂ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԿԱԶՄԸ

- Գիրք VI.2.1 - Ընդհանուր դրույթներ և բացատրական մաս
- Գիրք VI.2.2 - Տեխնիկական մասնագրեր
- Գիրք VI.2.3 - Շրջակա միջավայրի կառավարման պլան
- Գիրք VI.2.4 - Աշխատանքային գծագրեր
- Գիրք VI.2.5 - Աշխատանքային ծավալներ
- Գիրք VI.2.6 - Նախահաշիվներ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- 1. ԾՐԱԳՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ..... 6
- 2. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ 6
- 3. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ..... 6
- 4. ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ..... 8
 - 4.1 Ջրամատակարարման գոյություն ունեցող համակարգերի նկարագրություն..... 8
 - 4.2 Առաջարկվող վերականգնման աշխատանքների նկարագրությունը..... 9
- 5. ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ 11
 - 5.1 Գավառ քաղաքի և Կարմիրգյուղ համայնքի աշխարհագրական դիրքը և կլիմայական պայմանները..... 11
 - 5.2 Կենսաբազմազանությունը..... 12
- 6. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՈՒ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 12
- 7. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԵՂՄԱՅՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ ..13
- 8. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ 15
- 9. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 17
- 10. ԱԶԴԱԿԻՐ ՀԱՆՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄ 19
- 11. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ 21

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1.** ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԱՂՅՈՒՍԱԿ 22
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2.** ԿՈՆԿՐԵՏ ՏԵՂԱՄԱՍԻ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ 24
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3.** ԴԱՇՏԱՅԻՆ ԱՅՑԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ 26
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4.** ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՄԱՏՅԱՆ 29
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5.** ԶԿԱՆԽԱՏԵՍՎԱԾ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ /ԶԳԱԼԻ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅԱՆ / ՎԹԱՐԻ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ 30
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 6.** ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԻ / ՇՐՋԱԿԱՅՔԻ ՄՈՆԻՏՈՐՆԳԻ ՁԵՎԱԹԵՐԹ 31
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 7.** ԵՆԹԱԾՐԱԳՐԻ ՄԽԵՄԱՏԻԿ ՔԱՐՏԵԶ 32

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ԱՆ	Աշխատանքային նախագիծ
ԿՏ ՇՄԿՊ	Կոնկրետ տեղամասի շրջակա միջավայրի կառավարման պլան
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՀ ԱՆ	ՀՀ Առողջապահության նախարարություն
ՀՀ ԲՆ	ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն
ՀՀ ՄՆ	ՀՀ Սշակույթի նախարարություն
ՀՀ ՏնԿՆ -	ՀՀ Տրանսպորտի և կապի նախարարություն
ՀԶ	Համատեղ ձեռնարկություն
ՀԶԿ ԱԶԳ ԾԿԳ	Հայջրմուղ կոյուղի ՓԲԸ-ի Ասիական զարգացման բանկի ծրագրի
ՇՄԱԳ	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում կառավարման գրասենյակ
ՇՄԿՊ	Շրջակա միջավայրի կառավարման պլան
ՇՄՆԶ	Շրջակա միջավայրի նախնական գնություն
ՋԶՄԾ	Ջրամատակարարման և ջրահեռացման սեկտորի ծրագիր
ՍԹԱ	Սահմանային թույլատրելի արտանետում
ՏԻՄ	Տեղական ինքնակառավարման մարմին

1. ԾՐԱԳՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՋնՋ համակարգերի բարելավման ծրագրի իրականացումը հնարավորություն կտա 18 քաղաքներում և 92 գյուղերում ապահովել մոտ 400,000 սպառողների (տնային տնտեսությունների և այլ սպառողների) անվտանգ, հուսալի և կայուն ջրամատակարարումը, բարելավել հանրային առողջությունն ու շրջակա միջավայրը: Ծրագրի արդյունքում բնակչության համար պետք է մատչելի դառնան անվտանգ, հուսալի և կայուն ՋնՋ ծառայությունները և վերջիններս պետք է կառավարվեն առևտրային սկզբունքներով ու էկոլոգիապես մաքուր տեխնոլոգիաներով:

Ծրագիրը կաջակցի նաև աղքատության կրճատմանը՝ (i) նվազեցնելով ջրով փոխանցվող հիվանդությունների դեպքերի թիվը և բուժօգնության ծախսերը, (ii) ազատելով կանանց ժամանակը պահանջող տնային աշխատանքից՝ հեռու տարածքներից ջուր բերելուց և ջուր հավաքելուց, ինչը թույլ կտա նրանց ավելի շատ մասնակից լինել սոցիալական և տնտեսական գործունեությանը, (iii) ապահովելով անվտանգ, ավելի հուսալի և կայուն ջրամատակարարում, և (iv) ծրագրի բոլոր քաղաքներում և գյուղերում բարձրացնելով տնտեսությունների կյանքի որակը:

Ինչպես և ՋնՋ առաջին ծրագիրը, լրացուցիչ ֆինանսավորման ծրագիրը նույնպես ֆինանսավորում է ծրագրի երկու բաղադրիչներ. (I) քաղաքային ենթակառուցվածքների վերականգնում և բարելավում, և (ii) կառավարման բարելավում և զարգացում, ներառյալ գենդերային առանձնահատկությունները:

2. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ

Ըստ ԱԶԲ Բնապահպանական քաղաքականության (2002թ.), ենթածրագիրը դասակարգվում է Բ կարգի, որը կարիք չունի ընդլայնված ՇՄԱԳ-ի, ինչպես նաև բնապահպանական փորձաքննության, համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի (20 նոյեմբերի, 1995 թ.) և «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության ենթակա գործունեությունների սահմանային չափերի մասին» ՀՀ կառավարության որոշման (N-193, 30 Մարտի 1999):

Որպես Բ կարգի ծրագիր, ԱԶԲ քաղաքականությունը պահանջում է յուրաքանչյուր ենթածրագրի համար Նախնական բնապահպանական գննության (IEE) հաշվետվությունների և տվյալ տեղանքի համար առանձնահատուկ բնապահպանական կառավարման պլանի (ԲԿՊ) մշակում (առանձին հաշվետվություն յուրաքանչյուր ենթածրագրի համար):

3. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն հաշվետվությունը մշակված է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի և Կարմիրգյուղ գյուղական համայնքի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման փաթեթի համար, որի նախագծումը կատարվել է ՀԳՇՆ և ՋԻՆՋ ՍՊԸ-ների միավորման պայմանագրով: Այս բնակավայրերի ջրամատակարարման համակարգերի վերականգնումը ներառում է ՕԿԶ-ի, ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի վերակառուցում և նորերի կառուցում, փականային հանգույցների և անհատական տների ջրաչափական հորերի կառուցում:

Շինարարական աշխատանքների, ինչպես նաև հետագայում ջրամատակարարման համակարգի շահագործման ու պահպանման ընթացքում կարող են լինել անցանկալի բացասական ազդեցություններ շրջակա միջավայրի վրա:

Կանխատեսվում է, որ շինարարական աշխատանքների իրականացման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունները կլինեն նվազագույնը և կկրեն ժամանակավոր բնույթ: Դրանք կարող են ներառել բուսականության հատումը, հողի էրոզիան, օդի աղտոտումը, ինչպես նաև հողային ու ջրային ռեսուրսների աղտոտումը քսայուղերով, քլորի միացություններով, կենցաղային ու շինարարական աղբով:

Շահագործման փուլում շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունները կարող են նվազել՝ կապված շահագործման կանոնների պատշաճ կերպով կատարելու հետ:

Շրջակա միջավայրի վրա դրական ազդեցություններից էականը ջրային ռեսուրսների պահպանությունն է և կայուն օգտագործումը:

Ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման սոցիալական և տնտեսական ազդեցությունը մեծ մասամբ դրական է՝ խմելու և ոռոգման, կոյուղու կեղտաջրերի խառնման բացառում, ջրերի աղտոտման վտանգի նվազում, խմելու ջրում վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների ներթափանցման կանխում և բացառում, ջրամատակարարման տևողության ավելացում, կայուն ջրօգտագործման ապահովում, ջրի արդյունավետ սպառում:

Ստորև բերվում են ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման ծրագրի իրականացման տարբեր փուլերում հնարավոր բացասական ազդեցությունների և անհրաժեշտ մեղմացնող միջոցառումների նկարագրությունները:

➤ **Նախագծային փուլ**

Ջրային համակարգերի նախագծային աշխատանքները կատարվել են ՀԳՇՆ և ՋԻՆՋ ՄՊԸ-ների միավորման կողմից, որն ընտրվել է որպես ԱԶԲ “Ջրամատակարարման և սանիտարիայի ոլորտի նախագիծ՝ հավելյալ ֆինանսավորում” ծրագրի ինժեներական նախագծերի խորհրդատու: Նախագծային փաստաթղթերը ներառում են բնակավայրերի կլիմայական պայմանները, ռելիեֆը, բնահողի տեսակները, ջրաբանությունը, բուսականությունը արտացոլող հողվածներ, ինչպես նաև ՀՀ ԲՆ և այլ նախարարություններից անհրաժեշտ թույլտվություններ ձեռք բերելու պահանջները: Դրանք ներառում են նաև համապատասխան բնապահպանական ու սոցիալական հողվածներ: Նախագծային փաթեթում ներառված են նաև սույն փաթեթի ՇՄԿՊ-ն և կոնկրետ տեղամասի ՇՄԿՊ-ն: Նախագծի խորհրդատուն պարտավոր է հետևել ՀՀ բնապահպանական և սոցիալական օրենսդրության համապատասխան դրույթներին, ինչպես նաև ԱԶԲ ուղեցույցներին ու ռազմավարություններին, որոնք նշված են Պայմանագրում:

➤ **Շինարարության փուլ**

Շինարարության փուլում շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունը մեղմացնող անհրաժեշտ միջոցառումների ցանկը բերված է ՇՄԿՊ աղյուսակում ([Հավելված 1](#)):

➤ **Շահագործման փուլ**

Շահագործման փուլում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը նվազեցնելու համար այն պետք է իրականացվի ըստ ջրամատակարարման համակարգի շահագործման կանոնների ու նորմերի:

Շինարարության փուլում շահագործումը պետք է իրականացվի Շահագործման կանոնների ու ստանդարտների համաձայն:

4. ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ

4.1 Ջրամատակարարման գոյություն ունեցող համակարգերի նկարագրություն

Գավառ քաղաքի ջրամատակարարումն իրականացվում է 3 խումբ ՕԿՁ-ների միջոցով, որոնք սնվում են «Հացառատի» կապտաժներից և «Կալերի» խորքային հորերից պոմպերի միջոցով: Այդ ՕԿՁ-ները, որոնց մի մասը ներկայումս չի շահագործվում, բերված են ստորև.

- «Ավզնոցի» ՕԿՁ, $V = 2 \times 2000 \text{մ}^3$ (չշահագործվող)
- «Կաբելի» ՕԿՁ, $V = 2 \times 1000 \text{մ}^3$
- «Միդեի» ՕԿՁ, $V = 2 \times 1000 \text{մ}^3$
- «Դիզանոցի» ՕԿՁ, $V = 2 \times 400 \text{մ}^3$ (չշահագործվող)
- «Մամոյի» ՕԿՁ, $V = 500 \text{մ}^3$
- «Արծվաքարի» ՕԿՁ, $V = 30 \text{մ}^3$ (չշահագործվող)
- «Հացառատի» ՕԿՁ, $V = 100 \text{մ}^3$ (չշահագործվող)

Հացառատի աղբյուրների միջին ելքը 500լ/վրկ է: «Հացառատի» պոմպակայանը սնվում է «Հացառատի» աղբյուրակապից: Պոմպակայանը վերակառուցվել է 2010թ, որտեղ տեղադրված են 6 պոմպային ագրեգատներ: Հացառատի աղբյուրակապից է սնվում նաև «Արծվաքարի» պոմպակայանը, որը նույնպես վերակառուցվել է 2010թ: Այստեղ առկա պոմպային ագրեգատները 2-ն են:

Կալերի խորքային հորերի (2 հորեր) գումարային ելքը 14լ/վրկ է: Այն ապահովում է քաղաքի հարավ-արևմտյան թաղամասերը: Ջուրը մղվում է բացօթյա տեղադրված 25մ³ տարողությամբ մետաղական բաք (բարձրությունը՝ 2027մ), որտեղից էլ տրվում է բաշխիչ ցանց:

Գավառ քաղաքում մոտ 68կմ ընդհանուր երկարությամբ ներքին ցանցը կառուցվել է 1960-1970 թվականներին: Այն հիմնականում իրականացված պողպատե, թուջե, ասբոցեմենտե, պոլիէթիլենե խողովակներից: Բաշխիչ ցանցի մաշվածության հետևանքով զգալի քանակ են կազմում հոսակորուստները՝ շուրջ 76%: Ջրամատակարարման միջին տևողությունը կազմում է 16 ժամ:

2013թ. ՎՋԵԲ ֆինանսավորմամբ Հայաստանի փոքր քաղաքների ջրամատակարարման բարելավման ծրագրով իրականացվում է Գավառ քաղաքի ջրամատակարարման համակարգի բարելավման աշխատանքային նախագիծ, ըստ որի նախատեսվում է բաշխիչ ցանցի մոտ 30կմ վթարային հատվածների վերակառուցում, փականային հանգույցների տեղադրում, անհատական տների մուտքագծերի կառուցում, ինչպես նաև բազմաբնակարան շենքերի մուտքագծերի փոխարինում:

Գավառ քաղաքի «Հացառատ» թաղամասում, որի ջրամատակարարումն իրականացվում է «Մամոյի» ՕԿՁ-ից և «Կալերի» խորքային հորերից սնվող 25մ³ մետաղական բաքից կառուցման օրվանից ի վեր որևէ վերակառուցման աշխատանքներ չեն իրականացվել: «Մամոյի» ՕԿՁ-ն, փականային հանգույցները և թաղամասի բաշխիչ ցանցը գտնվում են ոչ բարվոք վիճակում և վերակառուցման կարիք ունեն:

Կարմիրգյուղ համայնքի ջրամատակարարման համակարգը սնվում է հարևան Սարուխան գյուղի ջրաղբյուրներից «Սարուխանի» պոմպակայանի միջոցով: Ջուրը, մղվելով 2037մ բարձրության վրա գտնվող 2x500մ³ տարողությամբ ՕԿՁ-ներ, համապատասխան խողովակաշարերով տրվում բաշխիչ ցանց: Գյուղի բարձրադիր հատվածների ջրամատակարարումն իրականացվում է ՕԿՁ-ները, որոնց սանիտարական գոտում

բացակայում են ցանկապատները: Գյուղի այս հատվածում ջրամատակարարման տնողությունը կազմում է 4-5 ժամ:

Միաժամանակ գործում է նաև «Սարուխանի» պոմպակայանի մոտ գտնվող «Քլոյի գյուղ» կոչվող աղբյուրների կապտաժներից եկող ինքնահոս ջրատարը: Թեև կապտաժի կառուցվածքը վերանորոգված է, սակայն առկա են արտահոսքեր: Ջրատարի 1.5կմ հատվածն իրականացված է ասբոցեմենտե խողովակներից, իսկ մատակարարվող ջուրը չի քլորացվում:

Գավառագետի Գեղարքունիք վտակի ամերին տեղակայված գյուղի թաղամասերը հիմնականում ջուր ստանում են «Քլոյի գյուղ»-ից և ունեն 24 ժամյա ջրամատակարարում: Այս աղբյուրներից մատակարարվում է մոտ 8.0լ/վրկ ջուր գյուղի հարավ-արևմտյան ցածրադիր հատվածի 400 տնտեսություններին:

Գյուղի բաշխիչ ցանցը կառուցված է թուջե և պողպատե խողովակներից, գտնվում է ոչ բարվոք վիճակում և վերակառուցման կարիք ունի: Ըստ ՀՋԿ տվյալների հոսակորուստները կազմում են մոտ 90%:

Հարկ է նշել նաև, որ վերջին տարիներին ՎՋԵԲ ֆինանսավորմամբ «Սևանա լճի բնապահպանական ծրագրի» շրջանակում Գավառ, Մարտունի և Վարդենիս քաղաքներում կառուցվել են կեղտաջրերի մաքրման կայաններ: Գավառ քաղաքի մաքրման կայանի արտադրողականությունը կազմում է 19 հազ. մ³/օր, որն ապահովում է Գավառ քաղաքի և տարածաշրջանի գյուղական բնակավայրերի կեղտաջրերի մաքրումը: Դիտարկվող համայնքներում մատակարարվող ջրաքանակը չի կարող բասացաբար անդրադառնալ Սևանա լճի և հարակից տարածքի շրջակա միջավայրի վրա:

4.2 Առաջարկվող վերականգնման աշխատանքների նկարագրությունը

Գավառ քաղաքի և Կարմիրգյուղ համայնքի ջրամատակարարման համակարգի բարելավման նպատակով աշխատանքային նախագծով առաջարկվել են հետևյալ միջոցառումները.

բ. Գավառ

- 500մ³ տարողությամբ «Մամոյի» ՕԿՁ-ի վերակառուցում:
- Մոտ 33 կմ ընդհանուր երկարությամբ de40-de250 տրամագծի պոլիէթիլենե խողովակներից բաշխիչ ցանցի ջրագծերի կառուցում և վերակառուցում:
- Անհատական տների ընդհանուր թվով 1056 տնային միացումների մուտքագծերի հիմնովին վերակառուցում՝ ջրաչափական հորերի կառուցմամբ:
- Ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի կառավարման նպատակով գյուղի տարբեր հատվածներում ջրամատակարարման հորերի կառուցում՝ հրդեհային հիդրանտների տեղադրմամբ:
- Բաշխիչ ցանցում 34 թաղված փականային հանգույցների (ԹՓՀ) կառուցում և վերակառուցում:

գ. Կարմիրգյուղ

- 2x500 մ³ տարողությամբ ՕԿՁ-ների տարածքի ցանկապատում (L=195մ)
- Մոտ 27կմ ընդհանուր երկարությամբ de40-de200 տրամագծի պոլիէթիլենե խողովակներից բաշխիչ ցանցի ջրագծերի կառուցում և վերակառուցում:

- Անհատական տների ընդհանուր թվով 950 տնային միացումների մուտքագծերի հիմնովին վերակառուցում՝ ջրաչափական հորերի կառուցմամբ:
- Ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի կառավարման նպատակով գյուղի տարբեր հատվածներում ջրամատակարարման հորերի կառուցում՝ հրդեհային հիդրանտների տեղադրմամբ:
- Բաշխիչ ցանցում 21 թաղված փականային հանգույցների (ԹՓՀ) կառուցում և վերակառուցում:

Այս փաթեթի շրջանակներում իրականացվող աշխատանքներն ամփոփ ներկայացված են աղյուսակ 1-ում:

Իրականացվող աշխատանքների ամփոփ նկարագիրը

Աղյուսակ 1

Աշխատանքներ	Չ/Մ	Թ. Գավառ	Կարմիրուր Գ	Ընդամենը
ՕԿՋ-ների վերանորոգում	մ ³	500	-	500
ՕԿՋ-ների սանիտարական գոտու ցանկապատում	զծմ	-	195	195
Ջրամատակարարման ներքին ցանցի վերակառուցում de50-de250 տրամագծի խողովակներով, դրանց փորձարկում, լվացում և ախտահանում	զծմ	33260	26708	59968
Անհատական տների մուտքագծերի կառուցում՝ ջրաչափական հորերի կառուցմամբ	հատ	1056	950	2006
Թաղված փականային հանգույցի կառուցում	կոմպլեկտ	34	21	55
Ջրամատակարարման հորերի կառուցում	հատ	13	13	26

Սույն ԱՆ-ով ասֆալտապատ և բարեկարգ վիճակում գտնվող փողոցներով ջրագծերի անցկացումից հետո խրամուղիների վերականգնվող ծածկույթը նախատեսվում է իրականացնել նույն որակով (տես՝ Ընդհանուր դրույթներ Գիրք VI.2.1):

Բոլոր այն ջրագծերի խրամուղիներում, որտեղ ավազե պաշտպանիչ շերտի վրա ետլիցքը իրականացվում է ավազով, նախատեսված է պոլիէթիլենե ցանցավոր ազդանշանային ժապավենի փռում խողովակի վերին շուրթից 30.0սմ բարձրության վրա՝ խրամուղու ամբողջ երակարությամբ:

5. ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

5.1 Գավառ քաղաքի և Կարմիրգյուղ համայնքի աշխարհագրական դիրքը և կլիմայական պայմանները

Գեղարքունիքի մարզի դիտարկվող տարածքն իրենից ներկայացնում է բարձր ծալքաբեկորավոր և միջին բարձրության լեռներով շրջապատված գոգավորություն:

Երկարաբանական տեսակետից դիտարկվող տարածքը ներկայացված է միջին-վերին չորրորդական լճային նստվածքներով և էոցենի հասակի անդեզիտային պորֆիրիտներով և տուֆորեկչիաներով: Հիդրոերկրաբանական տեսակետից տարածքը բնութագրվում է ուժեղ և թույլ ջրատար ապարների առկայությամբ:

Գավառ քաղաքը հանդիսանում է Գեղարքունիքի մարզի վարչական, կրթական և մշակութային կենտրոնը: Այն գտնվում է Սևանի ավազանի արևմտյան մասում Սևանա լճից մոտ 7 կմ հեռավորության վրա, Գեղամա լեռնաշղթայի արևելյան լանջին՝ 7-8 բալանոց սեյսմիկ գոտում: Քաղաքը տեղակայված է Գավառագետի ստորին հոսանքի ավազանում, Գավառագետի ընդարձակ հարթավայրում՝ ծովի մակարդակից 1965 մ բարձրության վրա: Ընդհանուր տարածքը կազմում է 180.6 կմ²: Ամենաբարձր լեռնագագաթը Աժդահակ լեռն է՝ 3598մ բարձրությամբ: Հեռավորությունը մայրաքաղաք Երևանից կազմում է մոտ 100 կմ:

Քաղաքն ունի բարեխառն լեռնային կլիմա՝ ցուրտ խստաշունչ ձմեռներով և տաք ամառներով: Միջին ջերմաստիճանը հուլիսին՝ 15.7°C, բացարձակ առավելագույնը՝ 34°C, հունվար ամսվա միջին ջերմաստիճանը՝ -7.5°C, բացարձակ նվազագույնը՝ -33°C: Միջին տարեկան ջեմաստիճանը՝ 4.6°C: Օդի միջին տարեկան հարաբերական խոնավությունը՝ 70%:

Տարեկան միջին մթնոլորտային տեղումները՝ 450մմ:

Գերակշռում են լեռնատափաստանային սևահողերը: Տիրապետում է տարախոտահացազգիների տափաստանային բուսածածկույթը:

Կարմիրգյուղ համայնքը գտնվում է Սևանա լճից 6 կմ դեպի արևմուտք: Համայնքի վարչական տարածքը 3969 հա է, երկարությունը հյուսիսից հարավ 4200 մ է, իսկ լայնությունը արևելքից արևմուտք՝ 1200մ: Գյուղի հեռավորությունը մայրաքաղաքից 105 կմ է, իսկ մարզկենտրոն Գավառ քաղաքից՝ 3կմ: Գյուղը տեղակայված է Գեղարքունիք գետի ստորին հոսանքի շրջանում: Հարավից սահմանակից է Սարուխան, իսկ արևմուտքից Գանձակ գյուղական համայնքներին:

Համայնքի հատակագիծն անկանոն է: Բարձրությունը ծովի մակարդակից մոտ 2130մ է: Ռելիեֆը ընդհանուր առմամբ հարթավայրային է, բայց մասնատված է առանձին հատվածների, որոնք իրարից բաժանված են զառիթափ լեռնալանջերով (Հորթերի դոշ, Դարի գլուխ):

Կլիման ցամաքային է, բնութագրվում է ցուրտ ձմեռով, հարաբերական տաք և արևոտ ամառով, խոնավ և փոփոխական զարնանային ու աշնանային եղանակներով:

Սևանի ավազանի ջրային մակերեսը մոտակա համայնքների կլիմայի ձևավորման վրա թողնում է մեղմ ազդեցություն և նպաստում արևափայլի առաջացմանը:

Ձմռանն ամենուրեք գոյանում է կայուն ձնածածկույթ:

5.2 Կենսաբազմազանությունը

Բուսական աշխարհ: Ուսումնասիրվող բնակավայրերը գտնվում են Հայաստանի Սևանի ֆլորիստիկ շրջանում, որն առանձնանում է իրեն բնորոշ մի շարք առանձնահատկություններով: Ռեյլեֆային առանձնահատկությունների շնորհիվ Սևանի ավազանի բուսականությունն ունի վառ արտահայտված մոզաիկ բնույթ:

Բնական ցամաքային էկոհամակարգերն են՝ մարգագետինները, տափաստանները, անտառային և նոսրանտառային համակեցությունները: Անտառային լանդշաֆտային էկոհամակարգերը տեղաբաշխված են զառիթափ լանջերին, որոնք հիմնականում կաղնու և գլխու ոչ մեծ անտառամասեր են՝ արտահայտված առանձին կղզյակներով և փոքրիկ խմբավորումներով:

Կենդանական աշխարհ: Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչներից այս բնակավայրերում հանդիպում են բնակավայրերին հատուկ թռչուններ՝ տնային ճնճողուկ, սովորական տատրակ, լոր, ագռավ, թխակապույտ աղավնի և այլն:

Գետերին մոտ տարածքներում հանդիպում են գորտեր, դողողներ, տարածված են մողեսները: Շատ են միջատները (մորեխներ, ծղրիդներ, ճռիկներ, ճթթաններ և այլն): Գետերում հանդիպում են մեզաբենթոսի և մակրոբենթոսի ներկայացուցիչներ՝ որդեր, սզրուկներ, ճպուռներ, իսկ ձկներից՝ կողակ, կարմրախայտ, բեղլուի լճա-գետային ձկն և այլն:

Սակայն ենթադրաբար նախատեսված աշխատանքներն իրականացվում են հիմնականում բնակավայրերի տարածքում, ուր բացակայում են բնական լանդշաֆտները:

Պատմամշակութային հուշարձաններ: Ենթադրաբար ընդգրկված բնակավայրերից Գավառ քաղաքում հիմնական աշխատանքներն իրականացվելու են Հացառատ թաղամասում: Թաղամասի կենտրոնական մասում է տեղակայված է 7-19դդ եկեղեցական համալիրը (սբ. Աստվածածին և սբ. Գրիգոր լուսավորիչ եկեղեցիներով), որի նվազագույն հեռավորությունը մոտակա շին. հրապարակից կազմում է մոտ 200մ:

Կարմիրգյուղ համայնքի բնակելի տարածքում է գտնվում սբ. Աստվածածին եկեղեցին (10դ), որի հեռավորությունը մոտակա շին. հրապարակից ավելի քան 350 մ է ([Հավելված 7](#)):

6. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՈՒ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ջրամատակարարման համակարգի վերականգնման աշխատանքների իրականացման արդյունքում ակնկալվում են հետևյալ դրական ազդեցությունները շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության վրա.

- ջրային ռեսուրսների պահպանություն և կայուն օգտագործում,
- խմելու և ոռոգման, կոյուղու կեղտաջրերի խառնման բացառում,
- խմելու ջրում վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների ներթափանցման կանխում, բացառում,
- խմելու ջրի աղտոտման վտանգի նվազում,
- խմելու ջրի բարձր որակի ապահովում,
- բնակչության առողջական վիճակի լավացում,
- ջրակորուստների կրճատում,
- բնակչությանը ջրամատակարարման տևողության ավելացում,

- ջրի հաշվառման համակարգի ներդրում,
- ջրի սպառման արդյունավետության բարձրացում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գննությունը (ՇՄՆՋ) բացահայտել է, որ այս փաթեթով նախատեսված բնակավայրերի ՋնՋ համակարգերի բարելավման աշխատանքների իրականացման ժամանակ բնակավայրերի լանդշաֆտների, ջրային էկոհամակարգերի, շրջակա միջավայրի ու մարդկանց առողջության վրա հնարավոր են բացասական ազդեցություններ:

Քանի որ բնակավայրերի միջով է հոսում Գավառագետն իր մի վտակով, ապա շինարարական աշխատանքների ժամանակ հատուկ ուշադրություն պետք է դարձվի գետերի պահպանությանը:

Շրջակա միջավայրի, ջրային էկոհամակարգերի ու մարդկանց վրա բացասական ազդեցությունը հիմնականում առնչվում են շինարարական աշխատանքների հետ՝ ուստի նրանք սահմանափակ են և կարճատև: Դրանք հնարավոր է կանխել կամ նվազեցնել՝ շինարարական լավ պրակտիկայի արդյունքում

Հիմնվելով նախնական գնահատման վրա՝ կարելի է ակնկալել բացասական ազդեցությունները՝

- Օդի աղտոտում
- Աղմուկ
- Երթևեկելի ու հետիոտն ճանապարհների խաթարում և ծանրաբեռնվածություն
- Հողի էրոզիա և հողատարման պրոցեսներ
- Շրջակա միջավայրի և ջրային ռեսուրսների աղտոտում շինարարական և կենցաղային աղբով
- Հողային և ջրային ռեսուրսների աղտոտում վառելանյութով և քսայուղերով
- Ջրային և հողային ռեսուրսների աղտոտում քրորով:

Այս փաթեթով իրականացվող աշխատանքները նկատելի դրական ազդեցություններ կունենան բնակչության սոցիալական վիճակի վրա: Այն անմիջականորեն կբարելավի Գավառ քաղաքի և նԿարմիրգյուղ համայնքի բնակչության կյանքի որակը՝ ապահովելով կայուն և հուսալի ջրամատակարարում և ջրային ռեսուրսների խնայողաբար օգտագործում ավելի քան 32 հազար մարդու համար:

7. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

Գավառ քաղաքում և Կարմիրգյուղ համայնքում ջրամատակարարման համակարգի բարելավման աշխատանքների հետ կապված շրջակա միջավայրի և մարդկանց առողջության վրա վնասակար ազդեցություն հնարավոր է (i) ջրագծերի խրամուղիների, (ii) կարգավորիչ ու ջրաչափական հանգույցների փոտրակների շինարարության, (iii) պոմպակայանի վերակառուցման ժամանակ:

Հողի էրոզիան ու հողատարման պրոցեսները կանխելու նպատակով ջրագծերի անցկացման թեք տեղանքում պետք է իրականացնել թեքությունները պահպանող միջոցառումներ, նվազագույնի հասցնելով ջրագծերի խրամուղիները, ինչպես նաև կարգավորիչ ու ջրաչափական հանգույցների համար փոտրակները բաց թողնելու ժամանակը:

Գետի և նրանց վտակների հուներին մոտ տեղամասերում հողատարման պրոցեսներն ու ինտենսիվ կողային էրոզիան կանխելու նպատակով իրականացնել թեքությունները պահպանող միջոցառումներ:

- Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո բոլոր աշխատանքային տեղանքները մաքրել շինարարական աղբից և բերել նախնական տեսքի,
- Բարեկարգ վիճակում գտնվող ասֆալտ*-բետոնե ծածկույթներով բանուկ փողոցներում վերականգնել ասֆալտբետոնե ծածկույթը նույն որակով,
- Քայքայված և կիսաքանդ վիճակում գտնվող ասֆալտբետոնե, ինչպես նաև գրունտային ծածկույթով փողոցներում վերականգնել խճի շերտ՝ տոփանումով:

**Օանդթագրություն. Ասֆալտը ձեռք կբերվի մասնագիտացված ասֆալտի գործարանից, որը պատասխանատու է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության մեղմացման միջոցառումների իրականացման համար: Բոլոր ասֆալտի գործարանները գործում են ՀՀ բնապահպանական օրենսդրության համապատասխան:*

Հողի վերին շերտի կամ լանդշաֆտի դեգրադացիան կանխելու նպատակով հողի վերին շերտը տեղափոխել և պահպանել հատուկ տարածքում, հետագայում վնասված տարածքները վերականգնելու համար: Շինհրապարակը մաքրել շինարարական ու կենցաղային աղբից, լանդշաֆտը բերել նախկին տեսքի:

Հողային և ջրային ռեսուրսների աղտոտումը վառելանյութերից ու քսայուղերից կանխելու համար վերջիններս պահել/ամբարել հողային ու ջրային ռեսուրսներից մեկուսացված վայրերում՝ հատուկ բաքերում: Օգտագործված քսայուղերի հավաքման համար նախատեսել հատուկ տարողություններ, որոնք հետագայում հեռացվեն հատուկ տեղադրման վայրեր կամ վերամշակման համար հատկացված տեղանքներ:

Շինարարական և կենցաղային աղբով շրջակա միջավայրի աղտոտումը կանխելու նպատակով դրանք տեղափոխել համայնքի համապատասխան աղբավայր՝ նախապես պայմանագիր ունենալով համայնքի ղեկավարության կամ աղբավայրը շահագործողների հետ:

Ջրային և հողային ռեսուրսների քլորով աղտոտումը բացառելու նպատակով ջրատարները և ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցը քլորով լվանալու և ախտահանելու աշխատանքները կազմակերպել ըստ հաշվարկների: Ապահովել համապատասխան տեխնիկական հնարավորություններ: Խողովակների լվացումից հետո քլորը դեպի մակեևության ջրային օբյեկտ կամ ցամաքային տարածք արտահոսքն իրականացնել ըստ նախագծով նախատեսված ռեժիմի:

Ջրի որակի փոփոխություն: Շրջակա միջավայրի մոնիտորինգի պլանը պետք է ներառի նաև հսկողություն ջրի որակի և մնացորդային քլորի մակարդակի նկատմամբ:

Շինարարական աշխատանքների ժամանակ առաջացող փոշու ազդեցությունը նվազեցնելու համար պարբերաբար ջրել շինարարության տարածքը:

Աղմուկի ազդեցությունը կանխելու նպատակով՝ սահմանափակել գիշերային աշխատանքը բնակեցված տարածքներում, խուսափել աղմկահարույց մեքենաների և սարքավորումների օգտագործումից, անհրաժեշտության դեպքում տեղադրել խլացուցիչներ:

Ճանապարհների խաթարման և ծանրաբեռնվածության հետևանքով բնակչությանը պատճառած անհանգստություն նվազեցնելու նպատակով տրամադրել ապահով տարածք բեռնատար մեքենաների համար, շինարարական ու կենցաղային աղբը չկուտակել և չայրել շինարարական հրապարակում, շինարարությունն իրականացնել ըստ փուլերի,

շինարարական աշխատանքների վերաբերյալ համապատասխան տեղեկություններ տրամադրելով բնակչությանը, տեղադրել համապատասխան ճանապարհային նշաններ, շրջանցումներ կամ պատնեշներ:

Շինարարության ժամանակ բնակչությանը և շինարարներին սպասնացող վտանգները կանխելու նպատակով ցանկապատել շինհրապարակը, վերահսկել չլիազորված անձանց մուտքը շինհրապարակ, վտանգավոր տեղերում տեղադրել նախազգուշացնող նշաններ, իրականացնել սարքավորումների պարբերական գնումներ որակավորված աշխատակիցների միջոցով, ինչպես նաև պարբերաբար անվտանգության աուդիտներ, շինարարների համար կազմակերպել առաջին օգնության և անվտանգության դասընթացներ:

Ապահովել համայնքի մասնակցությունը ենթածրագրի աշխատանքներին, ինչը կնվազեցնի համայնքի հասարակական կյանքին շինարարական աշխատանքների պատճառած անհանգստությունը:

Խմելու ջրի որակի փոփոխություն: Շրջակա միջավայրի մոնիտորինգի պլանը պետք է ներառի նաև հսկողություն ջրի որակի և մնացորդային քլորի մակարդակի նկատմամբ:

Գավառ քաղաքի և Կարմիրգյուղ համայնքի խմելու ջրի որակն ապահովելու նպատակով ՀՋԿ-ն պետք է իրականանացնի պլանային նմուշառում Հացառատի ջրատարից և “Սարուխանի” աղբյուրներից՝ ստուգելով Առողջապահության նախարարության կողմից պահանջված բոլոր պարամետրերը: Ջրի որակի մոնիտորինգ իրականացվում է նաև Պետական հիգիենիկ և հակահամաճարակային տեսչության կողմից, ըստ “Խմելու ջուր: Ջրամատակարարման կենտրոնացված համակարգերի ջրի որակին ներկայացվող պահանջներ: Որակի հսկողություն № 2-III-Ա2-1 սանիտարական կանոններ և նորմեր” (գրանցված է 28.12.2002թ), փաստաթղթի, որով սահմանվում են խմելու ջրի որակին ներկայացվող պահանջները, ինչպես նաև արտադրվող ու բնակավայրերին ջրամատակարարման համակարգերով տրվող խմելու ջրի որակի հսկողության կանոնները:

Քանի որ իրականացվում է խմելու ջրի վարակազերծում քլորով, ապա կարևոր է նաև խմելու ջրում քլորի մնացորդի մոնիտորինգը:

Վերը նշված բացասական ազդեցությունները նվազեցնելու կամ կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում են մեղմացնող միջոցառումներ և մշակվել է Շրջակա միջավայրի կառավարման պլան՝ ՇՄԿՊ ([Հավելված 1](#)), ինչպես նաև կոնկրետ տեղամասի ՇՄԿՊ ([Հավելված 2](#)), որին պարտավոր են հետևել շինարարը, հսկող և վերահսկող միավորները:

Շրջակա միջավայրի կառավարման պլանը (ՇՄԿՊ) հանդիսանում է շրջակա միջավայրի գնահատման փաստաթուղթ և ներառված է աշխատանքային նախագծերում:

8. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ

Առաջարկված մեղմացնող միջոցառումների իրականացման համար կազմակերպչական պարտավորությունները բաշխված են հետևյալ գործակալությունների միջև:

➤ **Իրականացնող գործակալություններ, որոնք պատասխանատու են միջոցառումն իրագործելու համար:**

1. Այս առաջադրանքի համար, իրականացնող գործակալությունը նախագծային փուլում (ՀԳՇՆ և ՋԻՆՋ ՍՊԸ-ների միավորումը) պետք է ապահովի բոլոր անհրաժեշտ

- համաձայնությունների ու թույլատվությունների ձեռքբերումը համապատասխան պետական ու տեղական իշխանության մարմիններից՝ նախքան շինարարական աշխատանքները մրցութային կարգով բաշխելը:
- բնապահպանական փորձաքննության եզրակացություն (անհրաժեշտության դեպքում),
 - պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության պետական գործակալության համաձայնություն, եթե նախագծով նախատեսվում է վերջիններիս վրա ազդեցություն:
2. Իրականացնող գործակալությունները շինարարության փուլում (շինարարության կապալառուներ) պատասխանատվություն են ստանձնելու ՇՄԿՊ-ով նախատեսված մեղմացման միջոցառումների ֆիզիկական իրականացման, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների կատարման հետ կապված բոլոր թույլատվությունների ու համաձայնությունների ստացման համար:
- տեղական ինքնակառավարման մարմիններից թափոնների ու շինարարական աղբի տեղադրման սահմանված վայրերի վերաբերյալ համաձայնությունները,
 - պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության պետական գործակալության համաձայնությունը, եթե անսպասելիորեն հայտնաբերվում են պատմամշակութային կամ հնագիտական հուշարձաններ՝ շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում:
3. Մինչև շինարարական աշխատանքների սկսելը ADB/PMU-ի կողմից անհրաժեշտության դեպքում պետք է ձեռք բերվեն հետևյալ թույլտվությունները և վկայականները՝
- հողահատկացման վերաբերյալ կադաստրի վկայական,
 - անհրաժեշտության դեպքում ջրօգտագործման թույլտվություն:

➤ Վերահսկող գործակալություններ, որոնք պատասխանատու են վերահսկել իրականացնող միավորներին՝ ապահովելու վերջիններիս կողմից ՇՄԿՊ պլանի միջոցառումների կատարումը:

1. «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ/ԱԶԲ ԾԿԳ-ի բնապահպանության մասնագետը պատասխանատու է աշխատանքներն ու միջոցառումները ՇՄԿՊ-ով և ԿՏ ՇՄԿՊ-ով նախատեսված հաջորդականությամբ ժամանակին, պատշաճ և հուսալի կատարելու համար: Նշված մասնագետը պարբերաբար ստուգայցեր կատարի շինարարական տեղամասեր, որպեսզի ապահովի աշխատանքների և ազդեցությունների մեղմացմանն ուղղված համապատասխան միջոցառումների պատշաճ իրականացումը: Այցերի ընթացքում կվերհանվեն հնարավոր բացթողումները, ինչպես նաև կբացահայտվեն շինարարական կազմակերպության կողմից մեղմացման միջոցառումների իրականացման խախտումները համաձայն «Դաշտային այցերի ստուգաթերթիկի» ([Հավելված 3](#)):

«Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ/ԱԶԲ ԾԿԳ-ն իրավունք ունի նաև պահանջել և ստուգել, թե արդյոք առկա և վավերական (ժամկետանց չեն) են բոլոր թույլատվությունները, արդյոք շինարարության փուլում հիմնովին կատարվել է ՇՄԿՊ-ն՝ ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումների և մոնիտորինգի մասով, ըստ ԱԶԲ-ի բնապահպանական ուղեցույցների և ըստ ՀՀ բնապահպանական ու սոցիալական օրենսդրության:

2. ՀԳՇՆ և ՋԻՆՋ ՄՊԸ-ների միավորման կողմից ևս կիրականացվի մեղմացնող միջոցառումների կատարման վերահսկողություն՝ շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում: Բնապահպանության մասնագետը պետք է այցեր կատարի ՇՄԿՊ-ի և ԿՏ ՇՄԿՊ-ի կատարումը հսկելու նպատակով և գնահատի իրավիճակը ըստ «Արտանետումների/շրջակայքի մոնիտորինգի իրականացման ձևաթերթի» ([Հավելված 6](#)):

➤ Պետական մոնիտորինգ իրականացնող գործակալություններ, որոնք պատասխանատու են ՇՄԿՊ-ի իրականացման աստիճանն ու ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումների արդյունավետությունը դիտարկելու և անհրաժեշտության դեպքում, ծրագրի մեջ ճշտումներ մտցնելու համար:

Մոնիտորինգ իրականացնող պետական գործակալություններն են՝

- ՀՀ ԲՆ Պետական բնապահպանական տեսչությունը,
- ՀՀ ԱՆ Պետական հակահակահամաճարակային տեսչությունը,
- Ահրաժեշտության դեպքում, ՀՀ Մշակույթի նախարարության Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության գործակալությունը
- ՀՀ Տեղական ինքնակառավարման մարմինները
- ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարությունը:

ՇՄԿՊ-ում և ԿՏ ՇՄԿՊ-ում ընդգրկված բնապահպանական միջոցառումների իրականացման համար նախատեսված գումարները ներառված են աշխատանքային նախագծում:

Բնապահպանական ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումների իրականացումը կվերահսկվի՝ շինհրապարակներ պարբերաբար այցելություններ միջոցով: Օգնությամբ Հատուկ մշակված ստուգաթերթիկի օգնությամբ կհայտնաբերվեն բացթողումներն ու թերությունները:

Մեղմացուցիչ միջոցառումների չիրականացման կամ խախտումների դեպքում շինարարը կնախագուշացվի, և այն չվերացնելու դեպքում կդադարեցվի հաջորդ վճառմը, մինչև խախտումն ամբողջությամբ վերացվի:

9. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Գավառ քաղաքի և Կարմիրգյուղի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման ենթածրագրի շրջանակներում բնակավայրերի շահառու և ազդակիր հանրությունը իրազեկվել է նախատեսվող աշխատանքների բնապահպանական ու սոցիալական ազդեցությունների վերաբերյալ:

Բոլոր շահառուների ներկայությունն ապահովելու նպատակով նախապես պայմանավորվածություններ են ձեռք բերվել համայնքների ղեկավարների (քաղաքապետ, գյուղապետ), ջրմուղի աշխատակիցների, Գեղարքունիքի մարզում գործող Բնապահպանական տեղեկատվական Օրհուս կենտրոնի, ՀԿ-ների և այլ շահագրգիռ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ:

Գավառ քաղաքում հանդիպումը տեղի է ունեցել 17.10.2013թ.-ին քաղաքապետարանում, որին տեղի բնակչությունը ցուցաբերել է ակտիվ մասնակցություն: Մասնակիցների թվում էին համայնքի ղեկավարները, ավագանու անդամները, դպրոցների ուսուցիչները, մանկապարտեզների և բուժ. հիմնարկների, մշակույթի տան տնօրենն ու

աշխատակիցները, համայնքի բնակիչները: Ակտիվ մասնակցություն ցուցաբերվել է հատկապես առավել խոցելի խավերից՝ կանայք ու տարեց բնակիչները, որոնց համար ջրամատակարարման համակարգերի բարելավումը կենսական նշանակություն ունի: Մասնակիցների ընդհանուր թիվը կազմել է շուրջ 55 մարդ:

Կարմիրգյուղ համայնքում հանդիպումը տեղի է ունեցել 17.10.2013թ, գյուղապետարանում: Հանդիպմանը մասնակցում էին ավագանու անդամները, գյուղապետարանի աշխատակիցները, գյուղի դպրոցի և երաժշտական հաստատության ուսուցիչները, բուժ. ամբուլատորիայի աշխատակիցները, համայնքի բնակիչներ՝ հատկապես կանայք ու տարեց բնակիչները (ընդամենը՝ 13 մարդ):

Մասնակիցներին ներկայացվել է աշխատանքային նախագիծը և յուզաքանցյուր համայնքում նախատեսված աշխատանքները, որից հետո շրջակա միջավայրի մասնագետը յուրաքանչյուր նախագծի համար ներկայացրել է շրջակա միջավայրին հասցվող հնարավոր բացասական ազդեցությունները, որոնք ամփոփված են ՇՄԿՊ-ում:

ՇՄԿՊ-ն իրենից ներկայացնում է շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության ու շինարարների անվտանգության վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունների նկարագրությունը, որոնք հնարավոր են ենթաձրագրի իրականացման նախագծման, շինարարության և շահագործման փուլերում և դրանք կանխող, մեղմացնող միջոցառումների ցանկը:

Համայնքների բնակիչները հիմնականում իրենց մտահոգությունն են արտահայտել շինարարական աշխատանքների ժամանակ առաջացող հետևյալ խնդիրների վերաբերյալ.

- Բնակավայրերում ավտոտրանսպորտի և բնակիչների երթևեկության խաթարում խրամուղիները երկար ժամանակ բաց պահելու հետևանքով, ինչպես նաև շինարարության ավարտից հետո ճանապարհների ոչ պատշաճ վերականգնման արդյունքում,
- Անվտանգության նշանների բացակայության և շինհրապարակը ժապավեններով չսահմանազատելու պարագայում վտանգավոր իրավիճակների ստեղծում բնակչության՝ հատկապես երեխաների ու ծերերի համար,
- Բնակավայրերի աղտոտում շինարարական ու կենցաղային աղբով շինարարության ընթացքում և շինարարությունից հետո չհեռացված շինաղբի առկայություն,
- Շինարարության ընթացքում երբեմն երկար ժամանակով (1-2 օր) համայնքի ջրազրկում,
- Նոր խողովակների ոչ պատշաճ լվացում և ախտահանում, ինչի արդյունքում բնակիչները երկար ժամանակ կեղտոտ ջուր են ունենում իրենց բնակարաններում:

Բոլոր հանդիպումների ընթացքում ապահովված է եղել կանանց ներկայությունը և ակտիվ մասնակցությունը: Հանդիպմանը մասնակցել են տեղական դպրոցների, մանկապարտեզների և բուժկետերի կին աշխատակիցները:

ՇՄԿՊ-ն ներկայացնելուց հետո շրջակա միջավայրի մասնագետը խնդրել է երկու համայնքների բնակիչներին մանրամասն ծանոթանալ ՇՄԿՊ-ին և շինարարական աշխատանքների իրականացման ժամանակ հետևել Պլանում տեղ գտած միջոցառումների իրականացմանը:

ՇՄԿՊ-ն բազմացվել է և բաժանվել հանդիպման մասնակիցներին, ինչպես նաև թողնվել է քաղաքապետարանում և գյուղապետարանում:

Բնակավայրերի կոնտակտային տվյալներ

բ. Գավառ

քաղաքապետ՝ Գուրգեն Մարտիրոսյան
հեռ. (+374 264) 2-34-23;
E-mail: info@gavariqaghaqapetaran.am

գ. Կարմիրգյուղ

գյուղապետ՝ Միշա Դանիելյան
հեռ. (+374 264) 6 06 96

Բնապահպանական խորհրդատվություններ

բ. Գավառ

գ. Կարմիրգյուղ

10. ԱԶԴԱԿԻՐ ՀԱՆՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄ

Արտաքին շահագրգիռ կողմերի և ազդակիր հասարակության համար բողոքների ներկայացման մեխանիզմը մի գործընթաց է, որը հիմնականում ուղղված է ՋՋՄՄ մակարդակով ազդակիր համայնքների կողմից ծրագրի հետ կապված դժգոհությունների ստացմանը, գնահատմանը և լուծմանը: Բողոքների ներկայացման մեխանիզմը տարբերվում է վեճերի լուծման այլ ձևերից (օրինակ դատարաններ, վարչական համակարգեր, և այլն), այն առաջարկում է խնդիրները կարգավորել տեղում հիմնված, պարզեցված և փոխշահավետ ճանապարհով, ՋՋՄՄ և համայնքի միջև հարաբերությունների շրջանակներում:

Բողոքների կառավարման պատշաճ նախագծված և իրականացվող գործընթացները կարող են օգտակար լինել թե՛ ՋՋՄՄ-ի և թե՛ համայնքների համար, ավելացնելով փոքր

վեճերի արագ, էժան և արդար լուծման հավանականությունը այնպիսի լուծումների միջոցով, որոնք ողջամտորեն բավարարում են երկու կողմերին էլ, առանց բողոքները այլ (պաշտոնանական) վեճերի լուծման մարմին տեղափոխելու: Բողոքների ներկայացման մեխանիզմները կարող են օգնել բացահայտելու և լուծելու խնդիրները, նախքան դրանք պաշտոնական վեճերի լուծման ավելի բարձր մակարդակի, այդ թվում՝ դատական կարգով լուծման մեթոդներին կհասնեն: Բողոքների ներկայացման մեխանիզմի արդյունավետ գործունեության համար կարևոր է սահմանել բողոքներին ընթացք տալու կառուցվածքը և բաշխել մեխանիզմի իրականացման պատասխանատվությունները և դրանք պարզաբանել շահագրգիռ կողմերին:

ՋՋՄԾ արտաքին շահագրգիռ կողմերից հարցերի, բողոքների ու առաջարկությունների համար կապ պահպանելու մանրամասները հետևյալն են.

1 71 - ՀայՋԳ Հաճախորդների աջակցության կենտրոն,
Ներդրումային ծրագրերի համակարգման վարչություն,
Բնապահպանական և սոցիալական ազդեցության մասնագետ

Հասցե 8Ա Վարդանանց փակուղի, Երևան 0010, Հայաստան
Հեռ. / Ֆաքս՝ (+374 10) 542877

Հայջրմուղը կգրանցի բոլոր բողոքները: Գրանցման մատյանի ձևը բերված է [Հավելված 4](#)-ում:

Բողոքների ներկայացման մեխանիզմի ուշադրության կենտրոնացումը ազդակիր համայնքների կարիքների վրա հիմնավորվում է նրանով, որ դրանք անմիջականորեն, իսկ որոշ դեպքերում՝ զգալիորեն ազդեցություն են կրում ծրագրի իրականացման ընթացքում, սակայն հաճախ չունեն կենսունակ տարբերակներ կամ կարողություններ՝ իրենց մտահոգությունները այնպիսի պաշտոնական կառույցների միջոցով բարձրացնելու համար, ինչպիսիք են դատարանները: Սա, մասնավորապես, ճիշտ է համայնքների անապահով խավերի համար: ՋՋՄԾ-ը պետք է պարբերաբար վերանայի բողոքների ներկայացման գործընթացի համապատասխանությունը և համաձայնեցնի փոփոխությունները համայնքների մասնակցությամբ: Կապի տվյալների մանրամասները կտրամադրվեն շինարարության տեղեկատվական պաստառների վրա և տեղեկատվական թերթիկներում, որոնք տարածվում են ծրագրի հանրային խորհրդակցությունների ժամանակ: Հանրային հանդիպումների ընթացքում արտահայտված հարցերը և մեկնաբանությունները կգրանցվեն և կհասցեագրվեն ՋՋՄԾ նախագծման և իրականացման ընթացքում:

Բողոքների ներկայացման մեխանիզմը թույլ կտա, որպեսզի դիմողը բողոք ներկայացնի շինարարական աշխատանքների ժամանակ ցանկացած որոշման, պրակտիկայի կամ անհանգստության համար, որոնց վերաբերյալ անհամաձայնություն կա: Հանրային քննարկումների ընթացքում ազդակիրները լիովին տեղյակ կպահվեն իրենց իրավունքների և բողոքների ներկայացման բանավոր և գրավոր ընթացակարգերի վերաբերյալ, ինչպես նաև խորհրդատվության, հարցումների և փոխհատուցման ժամանակի վերաբերյալ: Սրան կարելի է հասնել, ապահովելով լիարժեք մասնակցություն և խորհրդատվություն ազդակիրների հետ, ինչպես նաև հաստատելով ակտիվ հաղորդակցություն և կոորդինացում տուժած համայնքների, ԾԿԳ-ի և քաղաքի կամ համայնքի ղեկավարների միջև: Բողոքների

ներկայացման մեխանիզմը չի սահմանափակում գործը դատարան ներկայացնելու քաղաքացու իրավունքը բողոքի ներկայացման հենց առաջին փուլում:

11. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Շրջակա միջավայրի կառավարման պլանը, ինչպես նաև կոնկրետ տեղամասի շրջակա միջավայրի կառավարման պլանը հիմնված են այս ենթաձևագրի ՇՄՆԶ-ի արդյունքների վրա և ներառում են բացասական ազդեցությունները մեղմացնող համապատասխան միջոցառումներ:

ՇՄԿՊ-ն բաղկացած է երկու բաղադրիչներից:

1. Մեղմացման միջոցառումները և իրականացնողների ինստիտուցիոնալ պարտականությունները:
2. Բնապահպանական մոնիտորինգ:

Շինարարության ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա չկանխատեսված ազդեցություն առաջանալու դեպքում կլրացվի [Հավելված 5](#)-ում բերված աղյուսակը (Չկանխատեսված ազդեցություն/Նշանակալի իրադարձություն/Վթառի ծանուցում) և կկցվի փոփոխված պատվերներին:

Կապալառուն պետք է խստորեն հետևի ՇՄԿՊ-ով և ԿՏ ՇՄԿՊ-ով նախատեսված բնապահպանական մեղմացման միջոցառումների իրականացմանը: ՇՄԿՊ-ում ներառված բոլոր միջոցառումների իրականացման համար նախատեսված ծախսերը ներառված են պայմանագրի ընդհանուր արժեքի մեջ:

Տեխնիկական վերահսկողություն իրականացնող ընկերությունը (ՏՎԸ) կամ Պատվիրատուն ՇՄԿՊ-ում ներառված միջոցառումների ոչ պատշաճ կերպով իրականացում հայտնաբերելու դեպքում, այդ մասին անմիջապես գրավոր պետք է ծանուցի Կապալառուին: Ծանուցում ստանալուց հետո հաջորդ խախտման գրանցումը գործի կդնի վնասի փոխհատուցման մեխանիզմը՝ պայմանագրի ընդհանուր արժեքի 0.1%-ի չափով: Վնասի փոխհատուցումը չի ազատի Կապալառուին խախտումները վերացնելու պարտականությունից: Արձանագրված խախտումները պետք է վերացվեն երկու աշխատանքային օրվա ընթացքում: Գնահատված վնասները կպահվեն հաջորդ կատարողականի վկայագրից, իսկ շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո արձանագրված խախտումների գնահատված վնասները կպահվեն պահումի գումարից:

Երեք անգամ փոխհատուցման դեպքում Պայմանագիրը կարող է դադարեցվել միակողմանիորեն:

ՇՄԿՊ խախտման վերը նկարագրված ուղղիչ միջոցառումները կներառեն ՋնՋ ծրագրի ներքո ՀՋԿ-ի կողմից աշխատանքների ապահովման պայմանագրերում:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԱՂՅՈՒՍԱԿ

Աշխատանքները և հնարավոր ազդեցությունները	Առաջարկվող մեղմացման միջոցառումներ	Մոնիտորինգ	Պատասխանատու մարմիններ
Շինարարություն			
<p>1. Օղի աղտոտում, աղմուկ, տրանսպորտի կուտակում</p> <ul style="list-style-type: none"> - Շինարարության ժամանակ փոշի և աղմուկ - Բնակչության անհանգստություն գերբեռնված ճանապարհների պատճառով 	<ul style="list-style-type: none"> - Ցանկապատել շինհրապարակը - Պարբերաբար ջրել շինհրապարակն ու ճանապարհները, - Բնակավայրերում սահմանափակել գիշերային աշխատանքները, - Խուսափել աղմկահարույց մեքենաների/սարքերի օգտագործումից, անհրաժեշտության դեպքում տեղադրել խլացուցիչներ, - Բեռնատարների համար ապահովել անվտանգ տարածք, - Շինհրապարակում չհավաքել ու չայրել աղբը, - Շինարարությունն իրականացնել փուլերով, աշխատանքների վերաբերյալ ծանուցելով բնակչությանը, - Համապատասխան ճանապարհային նշանների, պատնեշների տեղադրում, շրջանցումների կազմակերպում, - Ապահովել բնակչության մասնակցությունը ենթածրագրի իրականացմանը, ինչը նվազագույնի կհասցնի համայնքի հասարակական գործունեության խափանումը - Այն տեղերում, որտեղ հավանական է բնակչության անց ու դարձ, ապահովել լուսավորության ճիշտ տեղադրում: 	<p>Շին հրապարակի ամենօրյա սվերահսկում</p>	<p>Շինարար, Խորհրդատու, ԾԿԳ</p>
<p>2. Շրջակա միջավայրի աղտոտում</p> <ul style="list-style-type: none"> - Հողի էրոզիա և հողատարման պրոցեսներ - Շրջակա միջավայրի 	<ul style="list-style-type: none"> - Ջրագծերի անցկացման թեք տեղանքում իրականացնել թեքությունները պահպանող միջոցառումներ, - Նվազագույնի հասցնել ջրագծերի խրամադիրները, ինչպես նաև կարգավորիչ ու ջրաչափական հանգույցների համար փոսորակները բաց թողնելու ժամանակը, - Շինարարությունը իր հետ վերականգնել խախտված մակերեսները հնարավորիս սեղմ ժամկետում, ըստ նախագծի 	<p>Շինարարության պայմանագրի և շահագործման ամենօրյա սվերահսկում</p>	<p>Շինարար, Խորհրդատու, ԾԿԳ</p>

Աշխատանքները և հնարավոր ազդեցությունները	Առաջարկվող մեղմացման միջոցառումներ	Մոնիտորինգ	Պատասխանատու մարմիններ
<p>աղտոտում շինադրով</p> <ul style="list-style-type: none"> - Հողային ու ջրային ռեսուրսների աղտոտում վառելանություններով ու քսայուղերով - Հողային ու ջրային ռեսուրսների աղտոտում քլորով 	<p>պահանջների,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Վառելանությունները և քսայուղերը պահեստավորել մեկուսացված մակերեսի վրա՝ հողային և ջրային ռեսուրսներից հեռու տարածքներում, - Շին աղբը տեղափոխել համայնքի համապատասխան աղբավայր, նախապես ունենալով պայմանագիր համայնքի ղեկավարի կամ աղբավայրը շահագործողի հետ, - Ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի ախտահանումը քլորով իրականացնել ըստ տեխնիկական հաշվարկների: Ապահովել համապատասխան տեխնիկական միջոցներ, - Խողովակների լվացումից հետո քլորի դեպի մակենության ջրային օբյեկտ կամ ցամաքային տարածք արտահոսքն իրականացնել ըստ սահմանված կարգի և ՍԹԱ-ի: 		
<p><i>Առողջություն և անվտանգություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Աշխատողների ու բնակչության համար ռիսկեր 	<ul style="list-style-type: none"> - Շին հրապարակը ցանկապատել, - Հսկել կողմնակի մարդկանց մուտքը շին հրապարակ, - Վտանգավոր վայրերում տեղադրել նախազգուշացնող նշաններ, - Պարբերաբար ստուգել սարքավորումները բարձրակարգ աշխատակիցների միջոցով, ինչպես նաև կանոնավոր կերպով իրականացնել անվտանգության ստուգումներ, - Կազմակերպել առաջին օգնության և անվտանգության դասընթացներ շինարանների համար: 	<p>Շինարարության ամբողջ փուլում ամենօրյա ստուգումներ: Պատահարների հաշվետվությունների և բողոքների գրանցման ամսական վերահսկում</p>	<p>Շինարար, Խորհրդատու, ԾԿԳ, Բնակչություն</p>

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ԿՈՆԿՐԵՏ ՏԵՂԱՄԱՍԻ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Գավառ քաղաքի և Կարմիրգյուղ համայնքի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավում - II փաթեթ

ՀՀ	Շինարարական աշխատանքներ	Բացասական ազդեցություններ	Ռիսկի հավանականություն/ արժեք	Ռիսկի հետևանք/ արժեք	Ռիսկ/արժեք	Մեղմացնող միջոցառումներ
1.	Բնակավայրերի ներսում ՕԿՁ-ների, ներքին ցանցի վերակառուցում, ջրաչափական հորերի կառուցում	Փոշի	Հավանական/5	Էական/3	15	- Պարբերաբար ջրել շինհրապարակն ու ճանապարհները
		Աղմուկ	Հնարավոր/3	Էական/3	9	- Բնակավայրերում սահմանափակել գիշերային աշխատանքները: - Խուսափել աղմկահարույց մեքենաների/ սարքերի օգտագործումից, անհրաժեշտության դեպքում տեղադրել խլացուցիչներ:
		Տրանսպորտի ու հետիոտն ճանապարհների խաթարում	Հավանական/5	Էական/3	15	- Բեռնատարների և մասնագիտացված մեքենաների համար ապահովել անվտանգ տարածք: - Շինարարությունն իրականացնել փուլերով, աշխատանքների վերաբերյալ ծանուցելով բնակչությանը: - Տեղադրել համապատասխան ճանապարհային նշաններ, որպես այլընտրանքային ճանապարհ ապահովել ժամանակավոր անցումների և կամրջակների կազմակերպումը, անվտանգության պատնեշների տեղադրումը: - Շին. հրապարակներում ապահովել համապատասխան լուսավորություն: - Այն տեղերում, որտեղ հավանական է բնակչության անց ու դարձ, ապահովել լուսավորության ճիշտ տեղադրում:
		Շինարարական ու կենցաղային աղբ	Հավանական/5	Էական/3	15	- Շինհրապարակում չհավաքել ու չայրել աղբը: - Շին աղբը տեղափոխել համայնքի համապատասխան աղբավայր, նախապես ունենալով պայմանագիր համայնքի ղեկավարի/աղբավայրը շահագործողի հետ: - Կենցաղային աղբը չխառնել շինարարակն աղբի

						<p>հետև և այն տեղադրել աղբարկղներում:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Բացառել շինարարական ու կենցաղային աղբի լցվելը գետերի ու նրանց վտակների մեջ:
<p><u>Բնակավայրից դուրս</u> արտաքին ջրատարի վերակառուցում</p>	Փոշի	Հավանական/5	Էական/3	15	<ul style="list-style-type: none"> - Պարբերաբար ջրել շինհրապարակն ու ճանապարհները 	
	Հողի էրոզիա և հողատարում	Հնարավոր/3	Էական/3	9	<ul style="list-style-type: none"> - ջրագծերի անցկացման թեք տեղանքում իրականացնել թեքությունները պահպանող միջոցառումներ - Նվազագույնի հասցնել ջրագծերի խրամուղիների, կարգավորիչ ու ջրաչափական հանգույցների համար փոսորակները բաց թողնելու ժամանակը: - Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո բոլոր աշխատանքային տեղանքները մաքրել շինարարական աղբից և բերել նախնական տեսքի: 	
	Շինարարական ու կենցաղային աղբ	Հավանական/5	Էական/3	15	<ul style="list-style-type: none"> - Շինհրապարակում չհավաքել ու չայրել աղբը: - Շին աղբը տեղափոխել համայնքի համապատասխան աղբավայր, նախապես ունենալով պայմանագիր համայնքի ղեկավարի կամ աղբավայրը շահագործողի հետ: - Բացառել շինարարական աղբի լցվելը գետերի ու նրանց վտակների մեջ: 	
	Աղտոտում վառելանյութերով ու քսայուղերով	Հնարավոր/3	Էական/3	9	<ul style="list-style-type: none"> - Վառելանյութերը և քսայուղերը պահեստավորել մեկուսացված մակերեսի վրա՝ հողային և ջրային ռեսուրսներից հեռու տարածքներում, - Պարբերաբար ստուգել կիրառվող սարքերի ու սարքավորումների տեխնիկական վիճակը: 	
	Աղտոտում քլորով	Հավանական/5	Աղետալի/5	25	<ul style="list-style-type: none"> - Ջրամատակարարման խողովակների ախտահանումը քլորով իրականացնել ըստ տեխնիկական հաշվարկների: - Ապահովել համապատասխան տեխնիկական միջոցներ: - Խողովակների լվացումից հետո քլորի դեպի մակենություն ջրային օբյեկտ կամ ցամաքային տարածք արտահոսքն իրականացնել ըստ սահմանված կարգի և ջրային օբյեկտի ֆոնային կոնցենտրացիայի: 	

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3. ԴԱՇՏԱՅԻՆ ԱՅՑԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ

FIELD VISITS CHECKLIST

Ընդհանուր տեղեկատվություն General information	Ամիս/ամսաթիվ D/M/Y				Corrective Action Request ուղղիչ միջոցառումների պահանջ
	Ենթաձրագիր / Subproject				
	Տեղակայում / Location				
	Շինարարական կազմակերպություն / Constriction contractor				
	Մարզ / Marz				
Նախագծում Design					
Անհրաժեշտ լրվություններ Required permissions	Բնապահպանական փորձաքննության եզրակացություն / EEC	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Հողատկացման գրավոր համաձայնություն / written consent on land acquisition	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Պատմամշակութային փորձաքննություն / assessment of impact on cultural heritage	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Շինարարություն Construction					
Անհրաժեշտ լրվություններ Required permissions	Շին.թափոնների տեղադրման գրավոր համաձայնություն / written consent on disposal of construction waste	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Գրավոր համաձայնություն պատմամշակ. Հուշարձանի անսպասելիորեն հայտնաբերման դեպքում / written consent in case of sudden discovery of cultural heritage	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Հասարակության իրազեկում Public awerenss					
	Շին.աշխատանքների վերաբերյալ բնակչության համապատասխան իրազեկում համաձայն նախագծի / awareness of population regarding construction works according to the project design	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Համայնքի մասնակցություն շինարարական աշխատանքներին՝ համաձայն նախագծի / community's participation in construction works according to the project design	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Անվտանգություն Safety					
Բանվորների անվտանգություն Safety of workers	Բանվորների անվտանգության հանդերձանքի առկայություն /ականջակալներ, շնչադիմակ, այլ/ availability of safety uniforms (earflaps,mask)	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	

	Շինարարության մեջ ներառված տեխնիկական միջոցների պարբերական զննումներ՝ անվտանգությունն ապահովելունպատակով / regular study of equipment used for construction for safety matter	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Շինարարության մեջ ընդկրկված աշխատակազմի համար առաջին բուժօգնության և անվտանգության ուսուցման կազմակերպում / First aid and safety training for construction staff.	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Բնակչության անվտանգություն Safety of population	Երթևեկության սահմանափակման կամ խախտման ժամանակ համապատասխան ճանապարհային նշանների կամ պատնեշների տեղադրում, շրջանցիկազմակերպում / Installation of road signs or fences, organization of a bypass during interrupted or limited traffic	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Փողոցային լուսավորության ապահովում, ինչպես նաև այն հատվածներում որտեղ հավանական է անցորդների ելումուտը համապատասխան նշանների և լուսավորության ապահովում / Provide adequate street lighting, as well as proper signage and lighting in suitable places when passers-by or entry by public is likely	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Շինարարության իրականացման ժամանակ կատարման միջոցառումներ</u> <u>Management measures during construction</u>					
Շին.հրապարակի/ տեղանքիշահագործում / Operation on area/construction site	Մեքենաների համար ապահով տարածքի առկայություն շին.հրապարակում / availability of safe place at the construction site for vehicles	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Յուղերի և քսուկների համապատասխան պահեստների առկայություն շին.հրապարակում / availability of storage for oils and lubricants at the appropriate part of the construction site	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Օդի ժամանակավոր աղտոտում</u> <u>Temporary air pollution/dust</u>					
	Շինանյութ տեղափոխող բեռնատարների վրա ծածկի օգտագործում / use of cover for the vehicle transporting construction waste	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Շինարարության տարածքի խոնավեցում ջրի շիթով / moisturing of the construction site by water	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Հողի էրոզիա</u> <u>Soil erosion</u>					
	Չառիվար տեղերում հողի էրոզիայի կանխարգելման միջոցառումների իրականացում ըստ նախագծի / soil erosion prevention measures at the slope places according to the project design	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Փոստրակների ժամանակին հետլիցք / timely backfill of pits	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	

	Շին.աշխատանքների ավարտից հետո վնասված մակերեսների վերանորոգում ըստ նախագծի / repair of damaged surface after completion of construction works	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Ջրի աղտոտում</u> <u>Water pollution</u>					
	Ջրի աղտոտում քսանյութերով և վառելանյութերով /water pollution caused by fuel and lubricants	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Խողովակների լվացումից հետո քլորի արտահոսք համապատասխան նախագծով նախատեսված ռեժիմի / Leakage of chlorine after wash up of the pipes according to the scheduled regime.	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Աղմուկ բնակավայրերի տարածքին մոտ</u> <u>Noise close to settlements</u>					
	Աշխատանքների իրականացում սահմանված աշխատանքային ժամերին, հակառակ դեպքում՝ սահմանված կարգով / implementation of the works during working hours, otherwise in projected manner	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Շինարարական կենցաղային թափոնների տեղադրում</u> <u>Construction west disposal</u>					
	Շինարարական և կենցաղային աղբի տեղափոխում և տեղադրում համայնքի համապատասխան աղբավայրում / transportation and disposal of construction and consumer waste in appropriate community landfill	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Շահագործում</u> <u>Operation</u>					
Խմելու ջրի աղտոտում / Drinking water pollution	Մնացորդային քլորի քանակի համապատասխանում խմելու ջրի որակի նորմերին / Correspondence of balance quantity of residual chlorine to the quality of potable water	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4. ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՄԱՏՅԱՆ

Մատյանի համար	Ամսաթիվ/վայր	Հայցվոր/ Դիմելու ամսաթիվ	Բողոքի մանրամասներ	Ուսումնասիրություն/ Մեղմացման գործողություն	Լուծման իրավիճակ*

*Բաց կամ փակ (Եթե փակ է, ներառեք ամսաթիվը)

Գրանցված է ԾԿԳ-ի ՇՄ մասնագետի կողմից: _____

Ամսաթիվ: _____

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5. ՉԿԱՆԽԱՏԵՄՎԱԾ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ /ԶԳԱԼԻ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅԱՆ / ՎԹԱՐԻ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Իրադարձության օրը/վայրը	Իրադարձության նկարագիրը /Ազդեցությունը, ներառյալ ուժգնությունը և այդ ժամանակ ձեռնարկված վերահսկիչ գործողությունը	Հետևանքների գնահատում	Ուղղիչ գործողության պահանջ (ՈԻԳՊ), ներառյալ վերջնաժամկետը, և քաղված դասերը

Համատեղ ստուգրված է:

Տեղմասի տեխ. հսկողության ինժեներ: _____ Ամսաթիվ: _____

Կապալառու: _____ Ամսաթիվ: _____

Հավելվածներ:

(Օրինակ՝ լուսանկարներ, լաբորատոր հաշվետվություններ, և այլն)

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 6. ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԻ / ՇՐՋԱԿԱՅՔԻ ՄՈՆԻՏՈՐՆԳԻ ՁԵՎԱԹԵՐԹ

Պարամետր	Օր/վայր	Ում կողմից է չափվել	Մոնիտորինգի մեթոդ / օգտագործված սարքեր	Արդյունք	Կատարողականության ստանդարտ	% մակարդակի գերազանցում	Գերազանցման պատճառը և ուղղիչ գործողության պահանջը, եթե կապված է աշխատանքների հետ	Նախորդ ՈԻԳՊ-ի իրականացման կարգավիճակը

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 7. ԵՆԹԱԾՐԱԳՐԻ ՍԽԵՄԱՏԻԿ ՔԱՐՏԵԶ

PACKAGE VI.2 GAVAR TOWN AND KARMIRGYUGH VILLAGE

